

Piet Creve (1^ovl) op het congres van Warschau

KRONIEK

Bericht Congres Polen

Piet Creve, departement Archief AMSAB

Van 1 tot en met 3 mei had in Warschau de conferentie plaats van de Sectie Archieven en Archivarissen van Parlementen en Politieke Partijen, een onderdeel van de International Council of Archives (ICA). Deze sectie werd opgericht in 1992 en kreeg in 1996 een definitief statuut. De zesenvijftig leden komen uit alle hoeken van de wereld, maar het zwaartepunt ligt in Europa.

Zoals eerdere bijeenkomsten had ook deze in de Poolse hoofdstad een dubbele bedoeling: enerzijds kennismaking met en gedachtenwisselingen tussen collega's stimuleren en anderzijds dieper ingaan op enkele aspecten van het archiefwerk. Dit jaar waren dat elektronische gegevensverwerking en toegankelijkheid van archieven. Aan elke deelnemer was gevraagd daarover een bijdrage voor te bereiden. Organisaties die voor het eerst deelnamen, kregen bovendien de gelegenheid zichzelf voor te stellen.

Met de gehanteerde formule dreigt de conferentie het slachtoffer te worden van haar eigen succes: jaar na jaar stijgt het aantal deelnemers. Vooral de delegaties uit de voormalige Sovjet-Unie en de vertegenwoordiging van de African National Congress Archives sprongen in het oog. De beschikbare tijd bleek te kort om iedereen aan bod te laten komen en voor bijkomende vragen of discussies was er weinig ruimte. Gelukkig komt er een gepu-

bliceerd verslag van de bijdragen. Van vorige conferenties zijn de verslagen in het AMSAB beschikbaar⁽¹⁾.

Het thema van de elektronische gegevensverwerking werd ingeleid door Hubert Salm, hoofd van de wetenschappelijke diensten van de Konrad-Adenauer-Stiftung. Hij schetste een breed beeld van de impact van nieuwe technologieën op de communicatie in het algemeen en op de rol en de werking van archieven in het bijzonder. Na de geruststellende mededeling dat papier als informatiedrager niet zal verdwijnen, stond hij stil bij een reeks effecten die nieuwe technologieën hebben in het omgaan met informatie.

De productie van primaire bronnen is de laatste jaren drastisch veranderd. Zo worden gegevens meer en meer bijgehouden in niet onmiddellijk leesbare vorm. De uitwisselingsnelheid van informatie neemt alsmat toe. Het bewaren van reusachtige hoeveelheden informatie is technisch meer haalbaar geworden. Deze elementen leiden tot gedragsveranderingen in communicatieprocessen. Die evolutie beïnvloedt in belangrijke mate de taak van archieven. De noodzaak van aanpassingen wordt wel aanvoeld, maar de concrete uitwerking ervan is problematisch.

Op het vlak van de analyse van het probleem zijn een aantal elementen wel duidelijk. Archieven krijgen steeds meer materiaal. Zowel de behandeling als de relevantie ervan zijn aan het veranderen. Nieuwe methodes die deze wijzigingen kunnen ondersteunen, wachten echter grotendeels nog op ontwikkeling. Een andere component van het probleem zijn de archivarissen zelf. Salm stelde bij hen een angstreflex vast, vooral bij archivarissen ouder dan veertig. Hij pleitte voor ingrijpende veranderingen in de opleiding en voorspelde de opkomst van nieuwe beroepen onder druk van

de snel evoluerende communicatietechnologie.

Na deze inleiding kwam Barbara Cartocci aan het woord met een concreet voorbeeld, namelijk elektronische gegevensverwerking in de Italiaanse Kamer van Volksvertegenwoordigers. Een interdisciplinaire voorbereidingsgroep koos na lange studie voor het HIGHWAY-package. Tijdens de studiefase werden eerst de te behandelen documenten geanalyseerd, daarna kwam er een behoeftenonderzoek en uiteindelijk werden diverse systemen met elkaar vergeleken. Daarna stelde Claus Brüggmann van het Archiv für Christlich-Soziale Politik het archiefprogramma RESANA voor⁽²⁾.

De dag werd besloten met een bezoek aan het Joods Historisch Onderzoeksinstituut in Warschau. Het gebouw krijgt momenteel een grondige opknappbeurt en is daar inderdaad dringend aan toe. Het is duidelijk dat het naoorlogse Polen met de tragische geschiedenis van zijn joodse burgers niet in het reine is gekomen. Daar lijkt nu verandering in te komen: er bestaan grootse plannen voor een museum over de geschiedenis van de Poolse joden. Ook de overheid steunt dit initiatief. Gezien de verbouwingen kon de directeur van het instituut, Feliks Pych, maar een beperkt deel van het materiaal tonen, maar dat volstond om van het bezoek een beklijvende en blijvende herinnering te maken. In een andere context is professor Pych het AMSAB behulpzaam geweest bij de zoektocht naar archieven die tijdens WO II eerst door de Duitsers, daarna door het Rode Leger zijn weggesleept.

Op de tweede congresdag kwamen de voorstelling van nieuwe leden en de toegankelijkheid van archieven aan bod. Narissa Ramdhani van de African National Congress kreeg eerst het woord. Haar instituut is een

rechtstreeks gevolg van een initiatief van Nelson Mandela zelf. Financiering is niet zo'n probleem: het volledige automatiseringsproject is begróot op tien miljoen dollar. Grotere moeilijkheden zijn er bij het bijeenbrengen van het materiaal: tijdens de diaspora had het ANC meer dan dertig buitenlandse vestigingen. Jaren van illegaliteit en repressie hebben veel militanten wantrouwig gemaakt; velen zijn zeer sterk gehecht aan het materiaal. Bezoekers van de archieven nemen dikwijls ook geen genoegen met een reproductie van stukken, ze willen ze zelf zien en voelen. In sneltreinvaart kwamen daarna de andere organisaties aan bod. Opvallend in de tussenkomsten van deelnemers uit het voormalige Oostblok is de nauwe band die zij leggen tussen het bestaan van archieven en de jonge democratie in hun landen. De koppeling wordt onder andere duidelijk in de toegankelijkheidstermijnen van archiefmateriaal. In de Oost-Europese landen en in de voormalige Sovjet-republieken zijn die doorgaans een stuk korter dan in het Westen. Op archivalisch-technisch gebied is er wel een groot verschil tussen de voormalige satellietstaten en de vroegere lidstaten van de Sovjet-Unie. In landen zoals Polen en Hongarije zijn er al belangrijke stappen gezet in de uitbouw van archieven en de automatisering ervan. Andere staten zoals Georgië, staan nog aan het prille begin.

Gesprekken in de wandelgangen boden ruimte voor een meer praktische uitwisseling van ervaringen. In tegenstelling tot de plenaire sessies gingen de gesprekken daar ook over mislukte automatiseringsexperimenten, onopgeloste problemen inzake de beheersing van een groeiende toevloed materiaal of blijvende onzekerheden rond selectie en vernietiging. Het aansnijden van deze thema's was niet alleen een welgekomen aanvulling op het

officiële programma, het gaf ook aan dat archiefinstellingen grotendeels met dezelfde moeilijkheden te maken hebben, ongeacht de schaal van de organisatie.

- (1) G. BUCHSTAB (Hg.), *Das Gedächtnis der Parteien - Parteien in Europa* (Tagung der Sektion der Archive und Archivare der Parlamente und politischen Parteien im Internationalen Archivrat, Prag, 18. bis 20. November 1994), Sankt Augustin: Academia Verlag, 1996; G. BUCHSTAB (Hg.), *Parteien im Parlament - Fraktionsakten in europäischen Partei- und Parlamentsarchiven* (Tagung der Sektion der Archive und Archivare der Parlamente und politischen Parteien im Internationalen Archivrat, Budapest, 17. bis 19. November 1995), Sankt Augustin: Academia Verlag, 1997.
- (2) Voor een meer technische uitleg van de automatiseringssystemen die op de conferentie zijn voorgesteld, zie het te verschijnen rapport.

'Terugblik zonder nostalgie'. VOK-Colloquium, Brussel 7 juni 1997

*Wis Geysen, departementshoofd
bibliotheek AMSAB*

Het Vrouwen Overleg Komitee (VOK) bestaat vijftienvijftig jaar, een 'zilveren' jubileum. Tijd om even achterom te kijken naar de afgelegde weg, herinneringen op te halen en in foto-albums te bladeren. Maar er toch niet te lang bij blijven stilstaan.

Een terugblik dus, maar zonder nostalgie. Met deze titel organiseerde het VOK op 7 juni jl. in Brussel een geslaagd colloquium. Rita Mulier, VOK-ster van het eerste uur en zeven jaar lang voorzitter, kwam in haar colloquiumbijdrage terug op het ontstaan, de evolutie, de successen en de knelpunten van vijftienvijftig jaar VOK.

Het begon in de tweede feministische golf. Traditioneel wordt het begin van de tweede feministische golf in België aangeduid met de staking in 1966 van de arbeidsters van de FN-fabriek te Herstal. Zij willen "Gelijk loon voor gelijk werk" en leggen maandenlang het bedrijf plat.

Gestuwd door de contestatiebeweging verschijnen in 1970 in België - net zoals in het buitenland - nieuwe feministische groepen die de rolverdeling en de machtsverhoudingen tussen mannen en vrouwen in vraag stellen. De meest bekende is ongetwijfeld Dolle Mina, een groep opgericht in Antwerpen door een aantal studentes. Dolle Mina haalt onmiddellijk de headlines met haar acties en slogans 'Baas in eigen buik' en 'Vrouwen hebben ook recht op longkanker' (als protest tegen een verzekeringsmaatschappij volgens dewelke mannen wel en vrouwen niet mochten roken). Ludiek en provocerend brengt ze haar eisen op straat voor kinderkribbes, voor seksuele bevrijding en voorlichting, voor de bevrijding van de arbeidersvrouw ... Ook in andere Vlaamse steden ontstaan Dolle Minakernen. De Gentse kern blijft het langst bestaan en gaat eind jaren '70 over in de Fem-Soc-Coördinatie⁽¹⁾.

Voor de gemeenteraadsverkiezingen van november 1970 bundelen een aantal vrouwen (en enkele mannen) te Brugge zich in een Pluralistische Actiegroep voor Gelijke rechten voor vrouw en man, PAG. Geen ludieke acties, wel een vriendelijke revolutie. De PAG staat voor politieke participatie in de gemeente en voor herverdeling van het huishoudelijke werk. Ook deze groep kent een verspreiding over gans Vlaanderen. Er zijn groepen in Gent, Roeselare, Antwerpen, Tervuren, Leuven, Brussel, Hasselt en Mechelen. In de loop van de jaren '70 verdwijnen zij één voor één.